

บทที่ 4

ภาษาและภูมิหลัง : ไทพวน ไทดำ ผู้ไท

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงระบบเสียงของภาษาไทพวน ไทดำ และผู้ไท เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบกับภาษาดากไบ นอกจากนี้ยังจะได้กล่าวถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของชาวไทพวน ไทดำ และผู้ไท โดยสังเขป เพื่อเป็นข้อมูลเสริมประกอบการพิจารณาความสัมพันธ์ทางเชื้อสายกับคนไทดากไบ ในการเก็บข้อมูลภาษาไทพวน ไทดำ และผู้ไท ผู้วิจัยใช้รายการคำศัพท์ดังปรากฏในภาคผนวก ก-ค นอกจากนี้ ในการเก็บข้อมูลเสียงวรรณยุกต์ ผู้วิจัยยังใช้คำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ดังปรากฏในภาคผนวก จ

4.1 ภูมิหลังและภาษาของไทพวน

4.1.1 ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของไทพวน

ไทพวนเดิมนั้นมีถิ่นฐานอยู่ที่เมืองพวนบนที่ราบสูงของเมืองเชียงขวางหรือที่ฝรั่งเศสเรียกว่า ทรัน-นินห์ (Tran-ninh) ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของหลวงพระบางและตะวันออกเฉียงเหนือของเวียงจันทน์ ไทพวนได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเมื่อต้นสมัยรัตนโกสินทร์ ด้วยเหตุจากสงครามหลายครั้งหลายครา (Scidenfaden, 1958 อ้างใน รัชณี เสนีย์ศรีสันต์, 2526: 15) นับแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ ใน พ.ศ. 2322 เวียงจันทน์แพ้สงครามไทย ครอบครัวยุทธไทพวนถูกกวาดต้อนเข้ามาพร้อมกับลาวโซ่งและลาวเวียง ไทพวนได้ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เพชรบุรี ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 พ.ศ. 2335 เมืองพวนแพ้สงครามต่อเวียงจันทน์ซึ่งขณะนั้นเป็นเมืองขึ้นของไทย ไทพวนจึงถูกกวาดต้อนเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ ในระหว่างปี พ.ศ. 2336-2379 ไทยทำสงครามกับญวน และได้กวาดต้อนผู้คนที่อยู่บริเวณชายแดนญวนรวมทั้งไทพวนมาไว้ในไทยหลายครา นอกจากสาเหตุของการสงครามแล้วไทพวนยังได้อพยพเข้ามาในไทยเพราะต้องการหาที่ทำมาหากินใหม่ด้วย (Snit Smuckarn, 1972 อ้างใน รัชณี เสนีย์ศรีสันต์, 2526: 15-17) ปัจจุบันไทพวนอาศัยกระจายอยู่ใน 16 จังหวัด โดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใน

ที่ราบลุ่มภาคกลาง และมีบางส่วนอาศัยอยู่ที่จังหวัดหนองคาย อุดรธานี เลย และแพร่ (Theraphan L. Thongkum, 1995)

4.1.2 ภาษาไทพวน

ภาษาไทพวนเป็นภาษาไทสาขาตะวันตกเฉียงใต้กลุ่ม PH เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะดั้งเดิมกักก้องกลายเป็นเสียงกักไม่ก้องมีกลุ่มลมในภาษาลูก (โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 2 ข้อ 2.1) ระบบเสียงภาษาไทพวนที่ผู้วิจัยจะนำเสนอโดยสรุปต่อไปนี้เป็นผลการวิเคราะห์ระบบเสียงภาษาไทพวน บ้านหนองกุง ตำบลกุดบง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

4.1.2.1 ระบบเสียงพยัญชนะ

ระบบเสียงพยัญชนะภาษาไทพวนประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะจำนวน 20 หน่วยเสียง หน่วยเสียงพยัญชนะทุกหน่วยเสียงทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวได้ และมีหน่วยเสียงที่เป็นพยัญชนะท้ายจำนวน 9 หน่วยเสียงคือ /p t k ʔ m n ŋ w j/ ในภาษาไทพวนไม่ปรากฏเสียงพยัญชนะควบกล้ำ หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาไทพวนดังปรากฏต่อไปนี้เป็น

สถานะการออกเสียง / สถานที่เกิด	ริมฝีปาก	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
ระเบิด/กัก ไม่ก้อง - ลม	p	t	c	k	ʔ
ไม่ก้อง + ลม	ph	th		kh	
ก้อง	b	d			
เสียดแทรก ไม่ก้อง	f	s			h
นาสิก ก้อง	m	n	ñ	ŋ	
อัสสระ ก้อง	w		j		
ข้างลิ้น ก้อง		l			

ตัวอย่างคำภาษาไทยที่ปรากฏหน่วยเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย

/p/	[p-]	puak3	เปลือก	poŋ1	ขกลง
	[-p]	ko:p3	กอบ	kop1	กบ
/ph/	[ph-]	phom1	ผม	phi:2	ฮ้วน
/b/	[b-]	bet1	ปลัด	ba:n3	บั้น
/t/	[t-]	taŋ3	ตั้ง	tam1	ชน, ต้า
	[-t]	khat1	ก๊ัด	huat3	ภาชนะใช้นึ่ง
/th/	[th-]	thaj3	ไถ่	thuam5	ทว่ม
/d/	[d-]	da:m5	ค้ำม	det1	เค็ด
/c/	[c-]	cu:n6	ชั้น	co:ŋ3	เหนียว
/k/	[k]	kua1	ให้อาหาร	ka:n3	ค่าง, เป็นรอยร้าว
	[k]	suk2	เขย่า, ผลัก	buak3	ปลัก
/kh/	[kh/kx]	khuan2	คว้น	khe:w5	พิน
/ʔ/	[ʔ-]	ʔuaj3	แนบ, ซิด	ʔim3	อิม
	[-ʔ]	duʔ1	ขยัน	ʔuaʔ4	ยุง
/f/	[f-]	fuat4	หก(ก.)	fa:w6	เร่งรีบ
/s/	[s-]	sam6	ซ้ำ	su:p3	เคลิ้มหลับ
/h/	[h-]	hu:k3	หูก	ha:n5	เขยก
/m/	[m-]	ma:m6	ม้าม	mun4	ละเอียด
	[-m]	cam1	มิด	so:m2	ประคอง
/n/	[n]	naj4	ละลาย	nop2	กราบ
	[-n]	sa:n4	ร่อน	ma:n1	โชคดี
/ñ/	[ñ-]	ño:n2	โยน	ñup2	ยวบ
/ŋ/	[ŋ-]	ŋiaŋ3	เอียง	ŋiw6	นุ่น
	[-ŋ]	niaŋ1	เหนียง	khuaŋ1	ขวาง, เกะกะ
/w/	[w-]	waw6	พุด	wi:2	พัด
	[-w]	pa:w3	ป่าว	ke:w5	แก้ว

/j/	[j-]	juak3	หยวก	jar3	หย่า
	[-j]	huaj5	ห้วย	baj6	ใบ้
/l/	[l-]	lom3	หล่ม	lua1	ฟืน

4.1.2.2 ระบบเสียงสระ

ระบบเสียงสระภาษาไทยวนประกอบด้วยหน่วยเสียงสระเดี่ยวจำนวน 18 หน่วยเสียง ส่วนหน่วยเสียงสระประสมมี 3 หน่วยเสียง ได้แก่ /ia ua ua/ หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นทุกหน่วยเสียงปรากฏเฉพาะในคำพยางค์ปิด ส่วนหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาวและหน่วยเสียงสระประสมปรากฏทั้งในคำพยางค์ปิดและพยางค์เปิด หน่วยเสียงสระภาษาไทยวนและตัวอย่างคำที่ปรากฏหน่วยเสียงสระ ดังปรากฏต่อไปนี้

ตำแหน่งสั้น ระดับสั้น	ตำแหน่งสั้น		กลาง		หลัง	
	หน้า	กลาง	กลาง	หลัง	หลัง	หลัง
สูง	i	i:	u	u:	u	u:
กลาง	e	e:	ʌ	ʌ:	o	o:
ต่ำ	ɛ	ɛ:	a	a:	ɔ	ɔ:

/i/	niw5	นิ้ว	mit2	นึ่ง เจียบ
/i:/	fi:ŋ1	ผิง	thi:3	ถี้
/e/	ŋen1	เห็น(สัตว์)	hep1	เห็บ
/e:/	le:w2	เร็ว	khe:1	เข
/ɛ/	?ɛn3	แอน	phe?2	แพะ
/ɛ:/	khe:n5	ชั้น	se:4	แซ่
/u/	dtuk1	ตึก	?u:n3	อึ้น
/u:/	tuw:m3	เดิม	khur:2	เหมือน
/ʌ/	hʌŋ3	คู	ŋʌn2	เงิน
/ʌ:/	?ʌ:j6	พี่สาว	lʌ:k4	ถลอก
/a/	saj6	ไซ้	kap1	กล่องไม้ขีดไฟ

/aː/	fɑːn2	ฟ่าน	ŋaː2	งา
/u/	luŋ2	ลุง	khun3	ชุ่น
/uː/	turp3	กระท่อม	phur2	ภูเข่า
/o/	don1	นาน	thoŋ4	ท่ง
/oː/	soːŋ5	กางเกง	phoː3	ร่วน
/ɔ/	ʔɔj3	พูดเอาใจ	boʔ1	เบาะ
/ɔː/	joːŋ2	วางซ้อนข้างบน	kiːɔː5	ยื่น ยับ
/ia/	hia4	หาย	kiaŋ5	เกี่ยง
/ua/	suak4	เชือก	hwa3	เหงื่อ
/ua/	luaŋ2	คล้าย	lua1	พีน

4.1.2.3 ระบบเสียงวรรณยุกต์

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยวนประกอบด้วยหน่วยเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง ผู้วิจัยจะสรุปการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย และลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ โดยใช้ภาพแสดงระบบวรรณยุกต์ ซึ่งดัดแปลงมาจากกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ (Tone Box) ดังต่อไปนี้

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2			/6/		
3					
4	/2/	/4/		/2/	/4/

ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยวน และการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย มีดังนี้

/1/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น มี 2 เสียงย่อย คือ

[˩] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงตอนกลางของพยางค์จึงเลื่อนสูงขึ้นถึงระดับกลางก่อนไปสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง A123

[˨˩] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะสูงขึ้นไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS 123

/2/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ระดับ-ขึ้น [˥]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ แล้วสูงขึ้นเล็กน้อยตอนปลายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง A4 และในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS4

/3/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ตก [˧]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะสูงขึ้นเล็กน้อยตอนต้นพยางค์แล้วคงที่ไปเกือบตลอดพยางค์ จึงเปลี่ยนระดับตกลงเป็นระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำช่วงท้ายของพยางค์ เป็นเสียงที่ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง B123 และในคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำในช่อง DL123

/4/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ระดับ [˧˥]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ แล้วตกลงเล็กน้อยตอนปลายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง B4 และในคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำในช่อง DL4

/5/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ระดับ [˥˥]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ จึงตกลงเล็กน้อยที่ท้ายพยางค์โดยมีลักษณะการกักที่เส้นเสียงปรากฏที่ปลายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง C1

16/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ขึ้น [˥˥]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะสูงขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นพยางค์จนถึงสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงสูง โดยมีลักษณะการกักที่เส้นเสียงปรากฏที่ปลายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง C234

4.2 ภูมิหลังและภาษาของไทดำ

4.2.1 ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของไทดำ

ชาวไทดำปัจจุบันอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นในบริเวณที่อดีตมีชื่อเรียกว่าแคว้นสิบสองจุไทย นั่นก็คือบริเวณภาคตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนาม ได้แก่เมืองแดงหรือเดียนเบียนฟู เมืองลาหรือเซินลาและเมืองโคยรอบ บางส่วนในเขตของประเทศลาว (Gedney,1964 อ้างใน Robinson III,1994:75) ส่วนไทดำในประเทศไทยนั้นบางพวกถูกเรียกว่า “ลาวโซ่ง” หรือ “ลาวโซ่งดำ”มีจำนวนมากอาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี และจังหวัดใกล้เคียง บางส่วนอาศัยอยู่ทางภาคเหนือตอนล่างและอีสานตอนล่าง พวกที่เรียกว่า “ไทดำ” อาศัยอยู่ในจังหวัดหนองคาย นครราชสีมา และสระบุรี (Theraphan L.Thongkum,1995:36)

ไทดำถูกกวาดต้อนเข้ามาอยู่ในประเทศไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเมื่อ “พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้รับบอกจากเจ้านครหลวงพระบางว่าพวกเมืองสิบสองจุไทยแข็งเมืองกระด้างกระเดื่องต่อเมืองหลวงพระบางไม่เหมือนแต่ก่อน ขอกองทัพกรุงเทพฯยกลงมาสมทบกับกองทัพหลวงพระบางขึ้นไปปราบปราม จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้เจ้าพระยาธรรมมา ยกกองทัพขึ้นมา เมื่อถึงเมืองแดงจัดราชการเรียบร้อยแล้วได้กวาดเอาครัวเมืองแดงและสิบสองจุไทยซึ่งเป็นไทยดำลงมากรุงเทพฯเป็นอันมาก...ให้ไทยดำเหล่านั้นไปตั้งภูมิลำเนาอยู่ ณ เมืองเพ็ชรบุรีจนได้ชื่อว่าลาวซ่ง...พวกลาวหัวพันห้าทั้งหกและลาวพวนเป็นสองฝ่ายฟ้า คือว่าขึ้นกับลาวและญวน เมืองสิบสองจุไทยและสิบสองปันนาเรียกว่าสามฝ่ายฟ้า ขึ้นอยู่กับลาว ญวน และจีน เมืองเหล่านี้เป็นเมืองในพระราชอาณาเขตต์ทั้งสิ้น” (เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี, 2504: 580-581 อ้างใน สุมิตร ปิติพัฒน์:2536)

4.2.2 ภาษาไทดำ

ภาษาไทดำเป็นภาษาไทสาขาตะวันตกเฉียงใต้กลุ่ม P เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะดั้งเดิมกักก้องเป็นเสียงกักไม่ก้องไม่มีกลุ่มลมในภาษาลูก (โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 2 ข้อ 2.1) ระบบเสียงภาษาไทดำที่ผู้วิจัยจะนำเสนอโดยสรุปต่อไปนี้เป็นผลการวิเคราะห์ระบบเสียงภาษาไทดำ บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

4.2.2.1 ระบบเสียงพยัญชนะ

ระบบเสียงพยัญชนะภาษาไทดำประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะจำนวน 20 หน่วยเสียง หน่วยเสียงพยัญชนะทุกหน่วยเสียงทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวได้ และมีหน่วยเสียงที่เป็นพยัญชนะท้ายจำนวน 9 หน่วยเสียงคือ / p t k ʔ m n ŋ w j / ในภาษาไทดำปรากฏเสียงพยัญชนะควบกล้ำเพียงเสียงเดียวคือ /kw/ หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาไทดำดังปรากฏต่อไปนี้

ฐานที่เกิด ลักษณะการออกเสียง	ริมฝีปาก	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
ระเบิด/กัก ไม่ก้อง -ลม	p	t	c	k	ʔ
ไม่ก้อง +ลม	ph	th			
ก้อง	b	d			
เสียดแทรก ไม่ก้อง	f	s		x	h
นาสิก ก้อง	m	n	ŋ	ŋ	
อัมสระ ก้อง	w		j		
ข้างลิ้น ก้อง		l			

ตัวอย่างคำภาษาไทดำที่ปรากฏหน่วยเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย

/p/	[p-]	pi:l	ปี	puml	กระเพาะ
	[p]	sopl	ปาก	ŋa:p3	หยาบ

/ph/	[ph]	phak1	ผัก	phiaw5	แพ้ว
/b/	[b-]	bi:1	ดี(น.)	bar:w3	หนุ่ม
/t/	[t-]	top4	ทบ	to:1	ตอ
	[-t]	bart3	แปล	mat1	หมด
/th/	[th-]	thaj3	ไถ่	thuam5	ท่วม
/d/	[d-]	darm5	ด้าม	det1	เด็ด
/c/	[c-]	ca:ŋ2	คราง	ca:j2	ชาย
/k/	[k-]	kaw5	เกล้า	ka:ŋ2	คาง
	[-k]	sak4	ซัก	cok4	ครก
/ʔ/	[ʔ]	ʔu:1	นม	ʔuaj1	หัน หมุน
	[ʔ]	taʔ1	ตาก	soʔ1	สอก
/f/	[f]	fua2	เฟี้ย	fa:j3	ฝ้าย
/s/	[s-]	sax3	เสื่อ	sa:ŋ5	ข้าง
/x/	[x-]	xuan1	ขวัญ	xa:p2	มือ
/h/	[h-]	hian2	ฮอน	ho:n1	หงอน
/m/	[m-]	murt2	มีด	miaw2	แมว
	[-m]	hom4	ร่ม	ca:m2	คราม
/n/	[n]	nuat3	หนวด	no:n2	นอน
	[-n]	ʔi:n5	เล่น	sian5	เสียน
/ñ/	[ñ-]	ño:t4	ยอด	ñip4	เย็บ
/ŋ/	[ŋ-]	ŋaw5	เหง้า	ŋa:j2	งาย (มืออาหาร)
	[-ŋ]	toŋ4	ทุ่ง	ca:ŋ6	ข้าง
/w/	[w-]	waj2	เร็ว	wi:2	พัด
	[w]	xar:w3	เช่า	ʔiaw1	เอว
/j/	[j]	ja:2	ยา	jw:n1	ยื่น
	[-j]	ha:j1	หงาย	xo:j5	ข้อย ฉัน
/l/	[l-]	liaŋ6	เลี้ยง	luat4	เลือด
/kw/	[kw-]	kwaj2	ควาย		

4.2.2.2 ระบบเสียงสระ

ระบบเสียงสระภาษาไทยประกอบด้วยหน่วยเสียงสระเดี่ยวจำนวน 18 หน่วยเสียง ส่วนหน่วยเสียงสระประสมมี 4 หน่วยเสียง ได้แก่ /ia ua ua au/ หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นทุกหน่วยเสียงปรากฏเฉพาะในคำพยางค์ปิด ส่วนหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาวและหน่วยเสียงสระประสมปรากฏทั้งในคำพยางค์ปิดและพยางค์เปิด ยกเว้นเพียง 2 หน่วยเสียงเท่านั้นที่ปรากฏเฉพาะในคำพยางค์เปิดคือ /e: au/ หน่วยเสียงสระภาษาไทยคำและตัวอย่างคำที่ปรากฏเสียงสระดังปรากฏต่อไปนี้

ตำแหน่งสั้น ระดับสั้น	หน้า		กลาง		หลัง	
สูง	i	i:	u	u:	u	u:
กลาง	e	e:	ʌ	ʌ:	o	o:
ต่ำ	ɛ	ɛ:	a	a:	ɔ	ɔ:

/i/	li [?] 1	หลีก	hin1	หิน
/i:/	ci:m2	ชิม	wi:1	หวี
/e/	ket1	เก็ด	xem1	เข็ม
/e:/	ʔe:1	มาก	pe:1	เปล
/ɛ/	keŋ4	แข็ง	het4	แรด
/ɛ:/	le:m1	แหลม	pe:6	แพ้
/u/	lu:p4	ลบ	nuŋ3	หนึ่ง
/u:/	mu:n2	ลืมตา	su:4	ตรง
/ʌ/	phʌŋ5	ฝั่ง	lʌk4	ลี้ก
/ʌ:/	kʌ:p3	รองเท้า	sʌ:n1	ร่อน
/a/	xaw1	เขาสัตว์	ma [?] 1	ผล
/a:/	sa:w2	ชาว	ca:ŋ5	จ้าง
/u/	kup1	หมวก	pun5	ปล้น
/u:/	su:ŋ1	สูง	ŋu:2	ไม้กวาด

/o/	phok1	ดัก(ก.)	boŋ5	ตัวนึ่ง
/oɜ/	koɜn1	กลาง	ʔoɜ:2	ขันคักน้ำ
/ɔ/	mɔʔ1	หมอก	lɔn3	(พื้น)หลุด
/ɔɜ/	pɔɜj3	ปล่อย	sɔɜ:3	ฟ็อง
/ia/	phiaw5	แผ้ว	wiaʔ2	งาน
/ua/	xuaj1	เขย	ŋuaʔ1	เหงือก
/ua/	kuaj5	กล้วย	xua1	ขวา
/au/	mau3	ใหม่	hau5	ไห้

4.2.2.3 ระบบเสียงวรรณยุกต์

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยคำประกอบด้วยหน่วยเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง ผู้วิจัยจะสรุปการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย และลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ โดยใช้ภาพแสดงระบบวรรณยุกต์ ซึ่งคัดแปลงมาจากกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2					
3					
4	/2/	/4/	/6/	/4/	/2/

ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยคำ และการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย มีดังนี้

/1/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น มี 2 เสียงย่อย คือ

[✓] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงตอนกลางของพยางค์จึงสูงขึ้นถึงระดับสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง A123

[✓] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ ระดับเสียงสูงขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นพยางค์ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS 123

/2/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ระดับ [┌]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง A4 และในคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำในช่อง DL4

/3/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ขึ้น [✓]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปเล็กน้อยในช่วงต้นของพยางค์แล้วระดับเสียงจึงสูงขึ้นถึงระดับสูง เป็นเสียงที่ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง B123 และในคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำในช่อง DL123

/4/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ระดับ [┌]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง B4 และในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS4

/5/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ระดับ-ตก [┌]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปประมาณสองในสามส่วนของพยางค์จึงตกลงถึงระดับกลางก่อนข้างต่ำ และมีลักษณะการกักที่เส้นเสียงปรากฏตอนปลายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง C123

16/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ตก [↘]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปเล็กน้อยในตอนต้นพยางค์ จึงตกลงถึงระดับกลางก่อนไปต่ำ และมีลักษณะการกักที่เส้นเสียงปรากฏตอนปลายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏเฉพาะในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง C4

4.3 ภูมิหลังและภาษาของผู้ไท

4.3.1 ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของผู้ไท

ชาวผู้ไทในประเทศไทยปัจจุบันอาศัยอยู่ทางภาคอีสานแถบจังหวัดกาฬสินธุ์ สกลนคร นครพนม ร้อยเอ็ด อุตรธานี และอุบลราชธานี เชื่อกันว่าชาวผู้ไทมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ที่เมืองน้ำน้อยอ้อยหนูทางใต้ของแคว้นสิบสองจุไทย ต่อมาได้อพยพลงมาอยู่บริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงทั้งโดยการถูกกวาดต้อนหลังสงครามและแสวงหาที่ทำกินใหม่ ชาวผู้ไทอพยพมาอยู่ที่เมืองวัง เมืองเซโปน เมืองพิน เมืองนอง และเมืองมหาชัย ต่อมาเข้าอนุวงศ์แห่งเมืองเวียงจันทน์เป็นกบฏต่อกรุงเทพ และได้ยกทัพมาตีเมืองนครราชสีมาเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2369 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดให้เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ยกทัพไปปราบจนราบคาบในปี พ.ศ.2371 จึงได้กวาดต้อนผู้คนเข้ามาด้วย โดยให้ผู้ที่มาจากเมืองวัง เมืองคำม่วน เมืองคำเกิด เมืองมหาชัย เข้ามาอยู่ที่ภาคอีสานแถบกาฬสินธุ์ สกลนคร และนครพนม (ประชุมพงศาวดาร เล่มที่ 10, ภาคที่ 33, 2510. อ้างในพจนีศรีธรรมราช, 2525:16-20) ชาวผู้ไทจึงได้ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ในบริเวณนี้จนถึงปัจจุบัน

4.3.2 ภาษาผู้ไท

ภาษาผู้ไทเป็นภาษาไทยสาขาตะวันตกเฉียงใต้กลุ่ม PH เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะดั้งเดิมกักก้องกลายเป็นเสียงกักไม่ก้องมีกลุ่มลมในภาษาลูก (โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 2 ข้อ 2.1) ระบบเสียงภาษาผู้ไทที่ผู้วิจัยจะนำเสนอ โดยสรุปต่อไปนี้เป็นระบบเสียงพยัญชนะและระบบเสียงสระเป็นผลการวิเคราะห์ระบบเสียงของผู้บอกภาษาผู้ไทที่บ้าน โนนกุง ตำบลเชียงสี อําเภอกิ่งอำเภอ โพนนาแก้ว จังหวัดสกลนคร และส่วนที่เป็นระบบเสียงวรรณยุกต์เป็นผลการวิเคราะห์ระบบเสียง

วรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาผู้ไท 9 ดั้งที่พูดในจังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์ (โปรดดูรายละเอียดในข้อ 4.3.2.3)

4.3.2.1 ระบบเสียงพยัญชนะ

ระบบเสียงพยัญชนะภาษาผู้ไทประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะจำนวน 20 หน่วยเสียง หน่วยเสียงพยัญชนะทุกหน่วยเสียงทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวได้ และมีหน่วยเสียงที่เป็นพยัญชนะท้ายจำนวน 9 หน่วยเสียงคือ /p t k ʔ m n ŋ w j/ ในภาษาผู้ไทปรากฏเสียงพยัญชนะควบกล้ำ 2 เสียงคือ /kw khw/ หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาผู้ไทและตัวอย่างคำที่ปรากฏเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้ายดังปรากฏต่อไปนี้

ฐานกรณ์ ลักษณะการออกเสียง	ริมฝีปาก	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
ระเบิด/กัก ไม่ก้อง -ลม	p	t	c	k	ʔ
ไม่ก้อง +ลม	ph	th		kh	
ก้อง	b	d			
เสียดแทรก ไม่ก้อง	f	s			h
นาสิก ก้อง	m	n	ŋ		
อัมสระ ก้อง	w		j		
ข้างลิ้น ก้อง		l			

/p/	[p-]	pi:w1	ปลิว	puk1	ปลุก
	[p]	kho:p3	ขวบ	kap1	กัก
/ph/	[ph-]	pho:1	ฟัว	phɛ:2	แพร
/b/	[b]	ben3	เบ้ง	ba:1	เบือปลา
/t/	[t-]	tam3	ตำ	ta:1	ไต
	[t]	lo:t3	หลอด	mat1	หมด
/th/	[th-]	thaŋ4	บน	tha:4	ครั่ง
/d/	[d-]	do:ŋ5	ดัวง	dip1	ดิบ

/c/	[c-]	cwŋ1	จุง	ci:p3	จิบ
/k/	[k-]	ko:j5	กล้วย	ki:p3	กิบ
	[-k]	ʔak1	อก	lok1	ถอน
/kh/	[kh/kx/x-]	kha:1	ขา	khazw5	ข้าว
/ʔ/	[ʔ-]	ʔom5	ล้อม	ʔut1	อด
	[-ʔ]	thaʔ2	ทาก	puʔ1	ปลุก
/f/	[f-]	faŋ2	ฟิง	fon1	ฝน
/s/	[s-]	saw2	พัก	so:n1	สวน
/h/	[h-]	ha:1	หา	hon1	ขน
/m/	[m-]	ma:ŋ6	มล้าง	mak2	ชอบ
	[m]	hom4	รม	nam2	ด้วย
/n/	[n]	na:6	เนื้อ	no:ŋ4	น้อง
	[n]	mu:n4	ถิ่น	thɑ:n3	ป่า
/ñ/	[ñ-]	ñaŋ2	ยัง	ña:5	หญ้า
/ŋ/	[ŋ-]	ŋa:4	กิ่ง	ŋo:t4	งวด
	[-ŋ]	pho:ŋ2	พอง	luŋ2	ลุง
/w/	[w-]	waj5	ไหว	wa:4	ว่า
	[-w]	khiw1	เหม็นเขียว	haw5	เข้า
/j/	[j-]	jo:m6	ย้อม	jaʔ2	อยาก
	[-j]	ho:j5	ห้วย	khɑ:j1	เขย
/l/	[l-]	luŋ6	รุ่ง	laj2	เหล็กไน
/kw/	[kw-]	kwa:ŋ1	กวาง	kwak1	ปั้นด้าย
/khw/	[khw-]	kwa:j2	ควาย	khwan1	ขวัญ

4.3.2.2 ระบบเสียงสระ

ระบบเสียงสระภาษาไทยประกอบด้วยหน่วยเสียงสระเดี่ยวจำนวน 18 หน่วยเสียง และไม่มีหน่วยเสียงสระประสม หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นทุกหน่วยเสียงปรากฏเฉพาะในคำพยางค์ปิด ส่วนหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาวปรากฏทั้งในคำ

พยางค์ปิดและพยางค์เปิด หน่วยเสียงสระภาษาไทยและตัวอย่างคำที่ปรากฏเสียงสระดังปรากฏต่อไปนี้

ตำแหน่งลิ้น ระดับลิ้น	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	i i:	u u:	o o:
กลาง	e e:	ʌ ʌ:	o o:
ต่ำ	ɛ ɛ:	a a:	ɔ ɔ:

/i/	mit1	มีด	him2	ริม
/i:/	pi:n5	ปลิ้น	ci:5	จี
/e/	men5	เม่น	tiw4	เยี้ยว
/e:/	de:w1	เดี้ยว	khe:1	เข
/ɛ/	phɛ'2	แพะ	kheŋ1	แข็ง
/ɛ:/	kwɛ:ŋ3	ขว้าง	ke:3	ลาก
/u/	'ut1	อด	nuŋ3	หนึ่ง
/u:/	ku:n1	กลืน	khue:p4	คืบ
/ʌ/	hʌŋ1	นาน	lʌk2	ล็ก
/ʌ:/	ca:1	ใจ	fʌ:ŋ2	ฟ้าง
/a/	naj4	ละลาย	sa'1	สาก
/a:/	khɑ:m2	คราม	wa:ŋ4	ว่าง
/u/	tuj6	อ้วน	num3	นุ่ม
/u:/	mu:n1	หนุน	pu:3	ปู่
/o/	pok1	คลุม	doŋ1	ดง
/o:/	ŋo:t4	งวด ครั้ง	kho:1	สะพาน
/ɔ/	sɔ'2	ท่า	ŋɔ'1	หงอก
/ɔ:/	tho:m4	เตียง	pho:2	พอ

4.3.2.3 ระบบเสียงวรรณยุกต์

เนื่องจากการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาษาผู้ไทนั้น ผู้วิจัยพบว่าภาษาผู้ไทมีระบบเสียงวรรณยุกต์แตกต่างกันตามถิ่นที่อยู่หลายถิ่น ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลวรรณยุกต์ภาษาผู้ไท 9 ถิ่นย่อย เป็นภาษาที่พูดในเขตจังหวัดสกลนคร 4 ถิ่น และที่พูดในจังหวัดนครพนม มุกดาหาร ยโสธร กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด จังหวัดละ 1 ถิ่น การที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทที่จังหวัดสกลนครถึง 4 ถิ่นแต่เก็บข้อมูลที่จังหวัดอื่น ๆ เพียงจังหวัดละ 1 ถิ่น เนื่องจากเดิมผู้วิจัยได้กำหนดสถานที่เก็บข้อมูลไว้ ณ จังหวัดสกลนครเพียงจังหวัดเดียวเพื่อเป็นตัวแทนภาษาเท่านั้น ไม่ได้กำหนดจุดเก็บข้อมูลในอีก 5 จังหวัด ผู้วิจัยจึงไม่อาจจัดสรรเวลาและงบประมาณเพื่อเก็บข้อมูลใน 5 จังหวัดดังกล่าวอย่างละเอียดได้ ดังนั้นในระหว่างการเดินทางที่ต้องผ่านบริเวณที่มีผู้พูดภาษาผู้ไท ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทนอกเหนือไปจากที่ได้กำหนดไว้ในโครงการวิจัย อนึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่าการนำเสนอระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไททุกถิ่นย่อยจะนำมาซึ่งประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบภาษาผู้ไทกับภาษาตากใบ จึงได้นำเสนอระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไททุกถิ่นย่อยที่ได้เก็บข้อมูลไว้ในรายงานวิจัยนี้ด้วย

ก. ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นโนนกง

หมายถึงระบบเสียงวรรณยุกต์ของผู้พูดภาษาผู้ไทบ้านโนนกง ตำบลเชียงสือ กิ่งอำเภอ โพนนาแก้ว จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วยหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ผู้วิจัยจะสรุประบบเสียงวรรณยุกต์ การปรากฏในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย และลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ โดยใช้ภาพแสดงระบบวรรณยุกต์ซึ่งดัดแปลงมาจากกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2					
3					
4	/2/	/4/	/6/	/2/	/4/

ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นโนนสูง และการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย มีดังนี้

/1/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ขึ้น มี 2 เสียงย่อย คือ

[↗] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงตอนกลางของพยางค์จึงสูงขึ้นถึงระดับสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง A123

[↘] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะสูงขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นพยางค์จนถึงระดับสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS123

/2/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง มี 2 เสียงย่อย คือ

[↔] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ จึงตกลงเล็กน้อยตอนปลายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง A4

[↔-] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ และมีลักษณะการกักลมที่เส้นเสียงปรากฏท้ายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS4

/3/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ต่ำ [↘↘]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงต่ำ ระดับเสียงสูงขึ้นเล็กน้อยที่ต้นพยางค์ แล้วระดับเสียงลดต่ำลงจนถึงสิ้นสุดพยางค์โดยจะมีลักษณะเสียงตงคอ (creaky voice) ปรากฏในช่วงปลายพยางค์ด้วย เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง B123 และคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำในช่อง DL123

/4/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ตก [↘↔]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปประมาณสามในสี่ส่วนของพยางค์ จึงเปลี่ยนระดับตกลงเป็นระดับเสียงกลางก่อนข้างต่ำ เสียงวรรณยุกต์นี้

ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง B4 และคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำในช่อง DL4

/5/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ระดับ [˥˥]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสุดพยางค์ จึงตกลงเล็กน้อยที่ปลายพยางค์ โดยมีลักษณะการกักที่เส้นเสียงปรากฏท้ายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง C123

/6/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ขึ้น [˥˥˥]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงประมาณสองในสามของพยางค์ ระดับเสียงจึงเปลี่ยนระดับขึ้นไปที่ระดับเสียงสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏเฉพาะในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง C4

ข. ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นกุดจิก

หมายถึงระบบเสียงวรรณยุกต์ของผู้พูดภาษาผู้ไทบ้านกุดจิก ตำบลนาคำ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วยหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ผู้วิจัยจะสรุประบบเสียงวรรณยุกต์ การปรากฏในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย และลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ โดยใช้ภาพแสดงระบบวรรณยุกต์ซึ่งดัดแปลงมาจากกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2					
3					
4	/2/	/4/	/6/	/2/	/4/

ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นกุดจิก การปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย มีดังนี้

/1/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ขึ้น มี 2 เสียงย่อย คือ

[] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงตอนกลางของพยางค์จึงสูงขึ้นถึงระดับสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง A123

[] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ ระดับเสียงสูงขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นพยางค์ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงกลางก่อนข้างสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้นได้แก่คำในช่อง DS123

/2/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ระดับ มี 2 เสียงย่อย คือ

[] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปตลอดพยางค์และปลายพยางค์มีเสียงสูงขึ้นเล็กน้อย เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง A4

[] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้นได้แก่คำในช่อง DS4

/3/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น-ตก []

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ ระดับเสียงสูงขึ้นตอนต้นพยางค์ถึงระดับเสียงกลาง แล้วระดับเสียงตกลงจนถึงสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงต่ำโดยมีลักษณะเสียงลงคอ (creaky voice) ปรากฏตอนปลายพยางค์ด้วย เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง B123 และคำพยางค์ตายเสียงยาวได้แก่คำในช่อง DL123

/4/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ตก []

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปประมาณหนึ่งในสามส่วนของพยางค์ แล้วตกลงจนถึงระดับเสียงต่ำ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏทั้งในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง B4 และคำพยางค์ตายเสียงยาวได้แก่คำในช่อง DL4

15/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ระดับ [กั]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนตลอดพยางค์ และตกลงเล็กน้อยตอนปลายพยางค์ โดยมีลักษณะการกักที่เส้นเสียงปรากฏที่ท้ายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง C123

16/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ขึ้น [กั]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะสูงขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นพยางค์ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์จึงตกลงเล็กน้อย โดยมีลักษณะเสียงกักที่เส้นเสียงปรากฏที่ท้ายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง C4

ก. ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นนาเหมืองน้อย

หมายถึงระบบเสียงวรรณยุกต์ของผู้พูดภาษาผู้ไทบ้านนาเหมืองน้อย ตำบลพังโคน อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วยหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง ผู้วิจัยจะสรุประบบเสียงวรรณยุกต์ การปรากฏในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย และลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ โดยใช้ภาพแสดงระบบวรรณยุกต์ซึ่งดัดแปลงมาจากกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/4/	/1/	/2/
2					
3					
4	/2/		/5/	/4/	/3/

ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นนาเหมืองน้อย และการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย มีดังนี้

/1/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น มี 2 เสียงย่อย คือ

[✓] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ ระดับเสียงจะคงที่ในช่วงต้นพยางค์แล้วสูงขึ้นถึงระดับกลางก่อนไปสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง A123

[✓] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงต่ำ ระดับเสียงจะสูงขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นพยางค์ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS123

/2/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง มี 2 เสียงย่อย คือ

[┐] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสองในสามของพยางค์ ระดับเสียงจึงเปลี่ยนระดับขึ้นไปเป็นระดับเสียงกลางค่อนข้างสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง A4

[┐] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำเล็กน้อย ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสองในสามของพยางค์ ระดับเสียงจึงเปลี่ยนระดับขึ้นไปเป็นระดับเสียงกลาง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำในช่อง DL123

/3/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ตก [↘]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับกลาง ระดับเสียงสูงขึ้นเล็กน้อยที่ต้นพยางค์ แล้วระดับเสียงตกลงจนสิ้นสุดพยางค์ถึงระดับเสียงต่ำ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง B1234 และคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำในช่อง DL4

/4/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ระดับ มี 2 เสียงย่อย คือ

[↗] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงตอนปลายพยางค์จึงตกลงเล็กน้อย และมีลักษณะการกักลมที่เส้นเสียงปรากฏที่ท้ายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง C123

[↗] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายได้แก่คำในช่อง DS4

15/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ขึ้น [↗]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะสูงขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นพยางค์ไปจนถึงระดับเสียงสูง จึงตกลงเล็กน้อยตอนปลายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง C4

ง. ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นบ่อคำ

หมายถึงระบบเสียงวรรณยุกต์ของผู้พูดภาษาผู้ไท บ้านบ่อคำ ตำบลคำตากกล้า อำเภอคำตากกล้า จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วยหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง ผู้วิจัยจะสรุบบระบบเสียงวรรณยุกต์ การปรากฏในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย และลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ โดยใช้ภาพแสดงระบบวรรณยุกต์ซึ่งคัดแปลงมาจากกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/2/	/4/	/1/	/2/
2					
3					
4		/3/			

ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นบ่อคำ และการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย มีดังนี้

/1/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น มี 2 เสียงย่อย คือ

[L] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงต่ำ ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงตอนกลางของพยางค์จึงสูงขึ้นถึงระดับสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง A123

[V] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อน ไปด้วยต่ำ ระดับเสียงสูงขึ้น ตั้งแต่เริ่มต้นพยางค์ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำ พยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS123

/2/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ตก มี 2 เสียงย่อย คือ

[∨] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงสูง ระดับเสียงจะขึ้นสูงไปอีกเล็กน้อย ตอนต้นพยางค์ แล้วตกลงทันทีจนสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงกลางก่อน ไปด้วยต่ำ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง A4 และ B123

[∩] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปเล็กน้อยช่วง ต้นพยางค์ แล้วตกลงทันทีจนสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงกลางก่อน ไปด้วยต่ำ เสียง วรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำในช่อง DL1234

/3/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ขึ้น [∟]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อน ไปด้วยสูง ระดับเสียงสูงขึ้นตั้งแต่ต้น พยางค์ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง B4 และ C4 และในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS4

/4/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ระดับ [∟]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงตลอดพยางค์ และตกลงเล็กน้อยตอนปลายพยางค์ โดยมีลักษณะการกักที่เส้นเสียงปรากฏที่ท้าย พยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง C123

จ. ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นกาฬสินธุ์

หมายถึงระบบเสียงวรรณยุกต์ของผู้พูดภาษาผู้ไทบ้านโพธิ์ไพร ตำบลหนองผือ อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วยหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ผู้วิจัยจะสรุประบบเสียงวรรณยุกต์ การปรากฏในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย และ ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ โดยใช้ภาพแสดงระบบวรรณยุกต์ซึ่ง ดัดแปลงมาจากกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2					
3					
4	/2/	/4/	/6/		/4/

ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นกาฬสินธุ์ และการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เกินและคำพยางค์ตาย มีดังนี้

/1/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ขึ้น มี 2 เสียงย่อย คือ

[˨˩] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงตอนกลางของพยางค์จึงสูงขึ้นถึงระดับสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่ คำในช่อง A123

[˨˩˥] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ ระดับเสียงสูงขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นพยางค์ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงกลางก่อนข้างสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS123

/2/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ระดับ มี 2 เสียงย่อย คือ

[˨˩˥˥] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปตลอดพยางค์และปลายพยางค์มีเสียงสูงขึ้นเล็กน้อย เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง A4

[˨˩˥˥˥] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS4

/3/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น-ตก [ȟ]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ ระดับเสียงสูงขึ้นตอนต้นพยางค์ถึงระดับเสียงกลาง แล้วระดับเสียงตกลงจนถึงสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงต่ำโดยมีลักษณะเสียงลงคอ (creaky voice) ปรากฏตอนปลายพยางค์ด้วย เป็นเสียงที่ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง B123 และคำพยางค์ตายเสียงยาวได้แก่คำในช่อง DL123

/4/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ตก [h̄]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปประมาณหนึ่งในสามส่วนของพยางค์ แล้วตกลงจนถึงระดับเสียงต่ำ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏทั้งในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง B4 และคำพยางค์ตายเสียงยาวได้แก่คำในช่อง DL4

/5/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ระดับ [h̄̄]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงสูง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนตลอดพยางค์ และตกลงเล็กน้อยตอนปลายพยางค์ โดยมีลักษณะการกักที่เส้นเสียงปรากฏที่ท้ายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง C123

/6/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ขึ้น [h̄̄̄]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะสูงขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นพยางค์ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์จึงตกลงเล็กน้อย โดยมีลักษณะเสียงกักที่เส้นเสียงปรากฏที่ท้ายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง C4

ฉ. ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นยโสธร

หมายถึงระบบเสียงวรรณยุกต์ของผู้พูดภาษาผู้ไทบ้านห้องแซง(ฮ่องแซง) ตำบลห้องแซง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ประกอบด้วยหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ผู้วิจัยจะสรุประบบเสียงวรรณยุกต์ การปรากฏในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย และลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ โดยใช้ภาพแสดงระบบวรรณยุกต์ซึ่งดัดแปลงมาจากกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/		/3/
2					
3					
4	/2/	/4/	/6/	/2/	/4/

ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นยโสธร และการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย มีดังนี้

/1/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น [L]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ ระดับเสียงจะลดต่ำลงไปจนถึงระดับต่ำประมาณสองในสามของพยางค์ ระดับเสียงจึงสูงขึ้นถึงระดับกลาง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง A123

/2/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง มี 2 เสียงย่อย คือ

[L] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปถึงประมาณสองในสามของพยางค์ ระดับเสียงจึงสูงขึ้นถึงระดับกลางค่อนข้างสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง A4

[H] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS4

/3/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ระดับ [H]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะคงที่ตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง B123 และคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำในช่อง DL123

/4/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ตก [˨]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะตกลงทันทีตั้งแต่ต้นพยางค์จนถึงระดับเสียงต่ำ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง B4 และคำพยางค์ตายเสียงยาวได้แก่คำในช่อง DL4

/5/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ขึ้น [˨˥]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะสูงขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นพยางค์ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงสูง และระดับเสียงตกลงเล็กน้อยตอนปลายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง C123 และคำพยางค์ตายเสียงสั้นได้แก่คำในช่อง DS123

/6/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ขึ้น-ตก [˨˥˨]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะสูงขึ้นในช่วงต้นพยางค์แล้วตกลงจนถึงระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ โดยมีลักษณะเสียงกักที่เส้นเสียงปรากฏที่ท้ายพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง C4

ช. ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทอินร้อยเอ็ด

หมายถึงระบบเสียงวรรณยุกต์ของผู้พูดภาษาผู้ไทบ้านบึงเกิด ตำบลบึงเกิด อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง ผู้วิจัยจะสรุประบบเสียงวรรณยุกต์ การปรากฏในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย และลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ โดยใช้ภาพแสดงระบบวรรณยุกต์ซึ่งดัดแปลงมาจากกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2					
3					
4	/2/		/4/		/5/

ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นร้อยเอ็ด และการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย มีดังนี้

/1/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น มี 2 เสียงย่อย คือ

[] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ ระดับเสียงจะลดต่ำลงไปจนถึงระดับต่ำประมาณสองในสามของพยางค์ ระดับเสียงจึงสูงขึ้นถึงระดับกลางก่อนไปสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง A123

[] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ ระดับเสียงลดต่ำลงเล็กน้อยก่อนขึ้นพยางค์แล้วสูงขึ้นไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงกลางก่อนข้างสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS123

/2/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง []

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงประมาณสองในสามของพยางค์ จึงเปลี่ยนระดับตกลงเป็นระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง A4

/3/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ตก []

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปประมาณหนึ่งในสามของพยางค์ แล้วค่อยลดระดับเสียงตกลงจนถึงระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง B123 และคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำในช่อง DL123

/4/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ขึ้น มี 2 เสียงย่อย คือ

[] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงสูง ระดับเสียงจะสูงขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นพยางค์ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง B4 และ C4

[ʃ] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะสูงขึ้นทันทีแต่เริ่มต้นพยางค์ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตาย เสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS4

/5/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ตก มี 2 เสียงย่อย คือ

[ʌ] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะค่อยๆ สูงขึ้นเล็กน้อยไปจนถึงประมาณสองในสามของพยางค์ จึงตกลงสู่ระดับเสียงกลางก่อนข้างต่ำ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง C123

[\] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะสูงขึ้นทันทีตอนต้นพยางค์ แล้วตกลงสู่ระดับเสียงกลางก่อนข้างต่ำ เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำในช่อง DL4

ข. ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นนครพนม

หมายถึงระบบเสียงวรรณยุกต์ของผู้พูดภาษาผู้ไทบ้านแสนพัน ตำบลแสนพัน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ประกอบด้วยหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง ผู้วิจัยจะสรุประบบเสียงวรรณยุกต์ การปรากฏในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตายและลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ โดยใช้ภาพแสดงระบบวรรณยุกต์ซึ่งดัดแปลงมาจากกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/2/	/4/	/1/	/4/
2					
3					
4		/3/			

ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นนครพนม และการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตาย มีดังนี้

/1/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น มี 2 เสียงย่อย คือ

[˩] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ ระดับเสียงจะลดต่ำลง ไปจนถึงระดับต่ำประมาณตอนกลางพยางค์ ระดับเสียงจึงสูงขึ้นถึงระดับกลางก่อนไป สูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง A123

[˨˩] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ ระดับเสียงจะสูงขึ้น ตั้งแต่ต้นพยางค์ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้นได้แก่คำในช่อง DS123

/2/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ขึ้น [˨]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะค่อยสูงขึ้นไปจนถึงสิ้นสุด พยางค์ที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างสูง แล้วตกลงเล็กน้อยตอนปลายพยางค์ เสียง วรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง A4 และ B123

/3/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ขึ้น [˨˨]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะสูงขึ้นตั้งแต่ เริ่มต้นพยางค์ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ที่ระดับเสียงสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ เป็นได้แก่คำในช่อง B4 และ C4 และในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS4 นอกจากนี้ยังปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงยาวได้แก่คำในช่อง DL123 เฉพาะคำที่มีเสียง พยัญชนะท้ายเป็นเสียงกักที่สั้นเสียง

/4/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ตก [˨˨˩]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางก่อนไปสูง ระดับเสียงจะคงที่ไป ประมาณกลางพยางค์ จึงตกลงจนถึงระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ เสียงวรรณยุกต์นี้ ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง C123 และคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำใน ช่อง DL1234

ฉ. ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นมุกดาหาร

หมายถึงระบบเสียงวรรณยุกต์ของผู้พูดภาษาผู้ไทบ้านห้วยทราย ตำบลคำชะอี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร ประกอบด้วยหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง ผู้วิจัยจะสรุประบบเสียงวรรณยุกต์ การปรากฏในคำพยางค์เป็นและคำพยางค์ตายและลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ โดยใช้ภาพแสดงระบบวรรณยุกต์ซึ่งดัดแปลงมาจากกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/4/	/1/	/3/
2					
3					
4	/2/				/2/

ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นมุกดาหาร และตัวอย่างคำที่ปรากฏเสียงวรรณยุกต์มีดังนี้

/1/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น มี 2 เสียงย่อย คือ

[✓] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงต่ำ ระดับเสียงจะคงที่ไปประมาณหนึ่งในสามส่วนของพยางค์ จึงเลื่อนสูงขึ้นถึงระดับกลางก่อนข้างสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง A123

[✓] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงต่ำ ระดับเสียงสูงขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นพยางค์ไปจนถึงสุดพยางค์ที่ระดับเสียงกลางก่อนข้างสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS123

/2/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง [┌]]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ระดับเสียงจะคงที่ไปประมาณสองในสามส่วนของพยางค์ ระดับเสียงจึงเปลี่ยนระดับตกลงเป็นระดับเสียงกลางก่อนไปต่ำ

เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็นได้แก่คำในช่อง A4 และในคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำในช่อง DL4

/3/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์สูง-ตก มี 3 เสียงย่อย

[๗] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ ไล่ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงประมาณสองในสามส่วนของพยางค์ จึงลดต่ำลงทันทีถึงระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ โดยช่วงท้ายพยางค์ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ เป็นเสียงที่ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง B123

[๘] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ ไล่ระดับเสียงจะคงที่ไปจนเกือบถึงประมาณสามในสี่ส่วนของพยางค์ จึงลดต่ำลงทันทีถึงระดับเสียงกลางเป็นเสียงที่ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงยาว ได้แก่คำในช่อง DL123

[๙] เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ ไล่ระดับเสียงจะคงที่ไปจนถึงสิ้นสุดพยางค์ เป็นเสียงที่ปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้น ได้แก่คำในช่อง DS4

/4/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ขึ้น [๕]

เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลาง ไล่ระดับเสียงจะคงที่ไปประมาณหนึ่งในสามส่วนของพยางค์ แล้วสูงขึ้นจนถึงระดับเสียงสูง เสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น ได้แก่คำในช่อง B4 และ C1234

ระบบเสียงภาษาไทยวน ไทดำ และผู้ไทดั้งที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด ผู้วิจัยคาดว่า จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษาภาษาตระกูลไท และส่วนที่ผู้วิจัยจะใช้ประโยชน์มากที่สุดในงานวิจัยนี้ก็คือระบบเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยจะใช้ในการเปรียบเทียบกับภาษาตากใบต่อไป